

עודכן ב- 01/08/2010 01:28

יהודה בן מאיר | גבול המחאה

במוקד השיח הציבורי עומדת באחרונה אחת השאלות החשובות והחיוניות ביותר בכל מדינה דמוקרטית: היכן עובר הגבול בין חופש הביטוי והזכות לחשוף ולבקר את מוסדות השלטון - כולל היקרים ביותר כמו צה"ל והשב"כ - ובין החובה האזרחית האלמנטרית לגלות נאמנות ללא ערעור למדינה ולמוסדותיה.

כמקובל במקומותינו, השיח הזה נגוע במידה גדושה של דמגוגיה, האשמות מיותרות וחסרות שחר ומידה לא מבוטלת של הסתה. הימין הקיצוני מנסה ליצור אווירה של היסטריה ציבורית בנוסח "בוגדים ומלשינים עליך ישראל", והשמאל הקיצוני מוכן להגן על כל מעשה נבלה, כמו זה של מרצה באוניברסיטה ישראלית הפועל בחוץ לארץ למען הטלת חרם אקדמי על מוסדות להשכלה גבוהה בישראל. הראשונים נושאים את שם הפטרויות לשווא, והאחרונים - את שמו של החופש האקדמי.

האמת היא, שכל מי שאינו מודרך על ידי אג'נדה פוליטית קיצונית לא יתקשה למצוא את הגבול. אפשר לתארו, באופן ציורי, כמקביל לקו החוף הארוך של מדינת ישראל. בישראל עצמה מותר לטעון שהכיבוש משחית - גם אם זה לא נכון. בישראל מותר להפגין נגד הגדר, ובלבד שזה יהיה ללא אלימות. מותר ל"שלום עכשיו" לתעד כל בנייה בהתנחלויות, לפרסם זאת בעיתונות הישראלית ולהקים קול זעקה - זאת אינה הלשנה אלא מימוש זכותו של כל אזרח לפעול כמיטב יכולתו נגד מדיניות שהוא מאמין שהיא הרת אסון למדינת ישראל. נכון שכל מה שמתפרסם בארץ מועתק ומתפרסם בחו"ל, אך זו אינה סיבה לשתק את הדמוקרטיה או את זכות המחאה.

ואולם, כל זה נגמר בקו החוף. מותר לנהל בישראל מאבק ללא פשרות במטרה לשנות את מדיניותה ודרכה של המדינה, אבל אסור להיעזר ביודעין ובמתכוון בגורמים זרים, שלא לדבר על גורמים עוינים, כדי לאכוף על אזרחי ישראל דרך שהם אינם בוחרים בה. לא התפוצה ולא השפה של הביקורת הן הקובעות, כי אם הקהל שאליו היא מיועדת. מי שנותן יד להטלת חרם על מוסדות ישראליים או על תוצרת חקלאית שישאל מייצאת - יהיה מקורה אשר יהיה - נוהג בחוסר נאמנות למדינתו. מי שמעז לסייע, בצורה כלשהי, לניסיונות להעמיד לדין בחו"ל קציני צבא וראשי מדינה - חוצה קו אדום. מי שמסר מידע לוועדת גולדסטון, ועדה אשר הוקמה על ידי גורם חד-צדדי העוין את מדינת ישראל - אינו יכול להיקרא אזרח נאמן.

את הכביסה המלוכלכת צריך לתלות בחוץ, שהרי ידוע שאין דבר מזכך ומטהר יותר מאור השמש, אבל צריך לתלות אותה בחצר שלנו (גם אם זרים יראו אותה) ולא בחצר של השכן, במיוחד אם מדובר בשכן שרוצה לגרש אותנו מביתנו.

הדמוקרטיה אינה רק ביטוי לערכים שאנו מאמינים בהם ולמורשת היהודית, אלא נכס אסטרטגי ממדרגה ראשונה של מדינת ישראל. ישראל זוכה לתמיכה רבה וחיונית בעולם החופשי משום שהיא מדינה דמוקרטית, המקדשת עד כלות את זכות המחאה ואת חופש הביטוי. ללא תמיכה זו יהיה מצבנו רע ומר. ואולם, באותה מידה, זכאית המדינה לדרוש מכל אזרח נאמנות ללא סייג גם אם הוא חולק על דרכה. מי שנוהג אחרת מוציא את עצמו מן הכלל.

כל הזכויות שמורות, "הארץ" ©

סגור חלון